

Taş, Seda (Ed.), *Çeviribilimde Güncel Tartışmalardan Kavramsal Sorgulamalara*, Hiperlink Yayınları, İstanbul, 2018, 445 sayfa, ISBN: 978-605-281-094-1

Zeynep GÖRGÜLER*

Bilimsel üretim süreçlerinde, disiplinlerarası kavramsal sorgulama pratiklerinin önem kazanmasıyla birlikte çeviribilim alanında yenilikçi düşünme ve tartışma biçimlerine ihtiyaç duyulması kaçınılmaz bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada, Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nde görev yapmakta olan Doçent Doktor Seda Taş İlmeç'in editörlüğünü üstlendiği ve 2018 yılında Hiperlink Yayınları tarafından yayımlanan *Çeviribilimde Güncel Tartışmalardan Kavramsal Sorgulamalara* adlı yapıt, çeviri eylemine yönelik disiplinlerarası düzlemde yeni yaklaşımların ve yeni ilişkisel üretim alanlarının oluşmasına tanıklık etmektedir. İlgili yapıt çeviribilim alanına yönelik eleştirel ve sorgulayıcı düşünce biçimlerini bir araya getirmekte ve bu doğrultuda kavramsal ve yöntemsel yenilikçi üretimlere örnek teşkil etmektedir. Sözü edilen yapıt on iki bölüm altında konumlandırılan on dört araştırma makalesinden oluşmaktadır. İlgili bölümlerin başlıklarına bakıldığında, eğitim, çocuk edebiyatı, disiplinlerarasılık, etik, sansür, güç ilişkileri, tarihsel hafıza, toplum çevirmenliği, dolaylı çeviri, geri çeviri, yeniden çeviri ve yerleştirme gibi çeviri eylemini inşa eden kavramsal değişkenlerin öne çıktığı görülmektedir. Çeviribilimin diğer disiplinlerle kurduğu etkileşimin sıkça deneyimlendiği ilgili yapıtta, çeviri etrafında yükselen kavram evreninin çeşitlenmesine ve genişlemesine ışık tutulmaktadır. Bu kapsamda, çeviribilimin, edebiyat, eğitim, felsefe, sosyoloji, kültürel çalışmalar, siyaset, ideoloji ve tarih gibi disiplinlerle metinlerarası düzlemde kurduğu etkileşimin izlerine, ilgili makalelerde benimsenen kavramsal repertuvarda rastlanmaktadır.

---

* Arş. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, İstanbul, zeynepsuter@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6538-4840

Geliş Tarihi / Received: 15.03.2021
Kabul Tarihi / Accepted: 15.04.2021
Yayın Tarihi / Published: 30.07.2021

Çeviribilim alanında yürütülen kavram odaklı yenilikçi sorgulama biçimlerine duyulan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Çünkü “kavramsal ve kuramsal bakış”, araştırmacının hakikati belli bir şekilde açıklamasına zemin hazırlar ve bu bakış metne dâhil edilenleri ve dışarıda bırakılanları, metnin kurgusunu belirlerler” (Binark, 2021: 123). Söz konusu olan araştırma makalelerini kaleme alan yazarların, çağdaş çeviribilim kuramlarına ve bu doğrultuda öne çıkan disiplinlerarası açılımlara yönelik bilgilere sermayeye hâkim oldukları gözlemlenmektedir. İlgili yazarların kavramsal ve kuramsal literatürü kavramış olmaları ve ürettikleri makalelerde geliştirdikleri kavramları ve yaklaşımları saha uygulamalarıyla birlikte genişletme çabası içinde bulunmaları, yapının dikkat çekici nitelikleri arasındadır. Sözü edilen yazarların ortak niyeti, çeviribilimin kabul gören kuramlarının ve kavramlarının tanımlarını ve kapsamalarını eleştirel bir perspektiften tartışmaya açmak ve bu doğrultuda var olan kavramlara ve uygulamalara yeni bir soluk kazandırmaktır. Metinlerarası kavramsal bir girişimin sonucunda ortaya çıkan bu yapıtta, çeviri eylemine, çevirmen kimliğine ve çeviri sürecine ilişkin kavramsal dayanakların sınanması, yazarların birincil hedefleri arasında bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, yazarlar, çevirmenin “özne” konumundaki kimliğine, kültürlerarası iletişimi sağlayan “uzman” konumuna, “melez” çevirmen kimliğine ve “yaratıcı” çeviri stratejilerine vurgu yapmaktadırlar. Değişen ve dönüşen siyasi, kültürel, toplumsal ve ekonomik koşulların hesaba katılmasıyla birlikte, çeviri ürününü tartışırken alışlagelmiş olanın ötesine geçme gerekliliği, her çalışma çerçevesinde yazarlar tarafından vurgulanmaktadır.

Kapısını farklı zamanlara ve mekânlara açan bu yapıt, çevirinin doğası gereği önceden belli ve sabit bir eylem biçimi olmadığını açıkça vurgulanmakta ve çeviri etkinliğini bu boyuta indirgemenin basit ve yanıltıcı sonuçlar ortaya koyabileceğini her defasında dile getirmektedir. Yazarların temel aldıkları kavram setlerinde, kuramların ötesindeki çeviri gerçekliğinin ve uygulamalarının keşfedilmesine özen gösterilmektedir. Bu bağlamda, yazarlar, çeviriyi dönüştürücü bir “Batılılaşma” hareketi ve “ideolojik” bir araç olarak kavramsallaştırmakla birlikte çeviriyi, bir “yabancı dil yaratım” eylemi olarak ele almaktadırlar. Aynı zamanda, yazarlar, çeviri alanında hâkim olan zıtlıklara dayalı ikircikli düşünce sistemini esneten ve kavramsal karşıtlıkları aşan ve ötesine geçen kavramsal ve yöntemsel sıçramalara başvurmaktadır. Disiplinlerarası yaklaşımlardan beslenen yazarların, çeviriye ilişkin kavramsal ve yöntemsel üretim boyutunda yaratıcı hamleler ortaya koydukları söylenebilmektedir. Farklı temalar etrafında biçimlenen ilgili yapıt kapsamında çizilen yol haritasında, çalışmaların birbirini

tamamladığı ya da başka bir deyişle on dört bölümün yukarıda vurgulanan kavramsal izlekler doğrultusunda şekillendiği belirtilebilmektedir. Bunun sonucunda, yazarların, çeviri eylemi etrafında zihinlerarası iletişimi sağladıkları da görülmektedir.

Çeviriye ilişkin aynı düşünce dünyasını paylaşan yazarların çeviriyi nasıl bir kavramsal bağlama oturttuklarına yakın plan bakıldığında, Senem Öner Bulut tarafından İngilizce kaleme alınan ilk bölüm “Training Translators as Subjects” [“Çevirmenleri Birer Özne Olarak Yetiştirmek”] başlığını taşımaktadır. Çeviri eğitiminde çok yönlü yaklaşımların önemini vurgulayan yazar gerçekleştirdiği saha çalışmasında, çeviri eğitimi alan öğrencilerin ürettikleri çeviri metinlere yönelik kaleme aldıkları yorum yazılarını ele almaktadır (s. 25). Yazar, bu araştırmayla bir taraftan çevirmenin karar alan bir “özne” olarak güçlendirilmesi gerekliliğine vurgu yaparken diğer taraftan ise bu süreçte öğrencilerin üstlenecekleri “aktif” rol ile çevirmenin görünürlüğüne ilişkin bilinçlerinin ve öz farkındalıklarının gelişmesine ışık tutmaktadır (s. 36). Bu çalışmada, yazar, günümüz koşulları doğrultusunda çeviri eğitimi yöntemlerinin yeniden yapılanmasına dikkat çekmektedir. Bunu yaparken de, çevirmenin görünür kimliğini, öğrenci merkezli çeviri eğitim yaklaşımları çerçevesinde gündeme taşımaktadır. Çeviri çocuk edebiyatı üzerinde yoğunlaşan ikinci bölüm, yazar Ayşe Banu Karadağ tarafından kaleme alınmış olup, “Çeviri Çocuk Edebiyatı Bağlamında Asimetrik Güç İlişkileri: Yetişkin Çevirmenler ve Çocuk Okur” başlığını taşımaktadır. Karadağ, Fransız yazar Aline de Pétigny tarafından yazılan “Camille” kitap dizisinin, Türkçeye “Cemile” olarak çevrilen kitap serisine yönelik Zohar Shavit’in kavramsal görüşleri doğrultusunda betimleyici bir okuma gerçekleştirmektedir. Karadağ’ın gerçekleştirdiği bu yöndeki araştırma, kaynak ile çeviri yapıtlar arasındaki asimetrik güç ilişkilerini ters yüz etmekte ve Türk kültür ve edebiyat dizgesindeki belirli bir grubu hedef alan “Cemile” çevirilerinde, çevirmenin yeni bir otorite öznesi olarak öne çıkan “uzman” kimliğine ve bireysel duruşuna dikkat çekmektedir. Yazarın bu yöndeki çalışmasında, kaynak/erek yapıt, yazar/çevirmen gibi geleneksel bakış açılarını yöneten ikircikli düşünce sistemlerinin sekteye uğradığı görülmektedir. Bunun yerine yazar, kaynak/erek yapıt ve yazar/çevirmen bağlamında, kavramsal ve kuramsal düzlemde bütüncül açılımları devreye sokmaktadır.

Yazar Esra Birkan Baydan tarafından oluşturulan üçüncü bölüm “Disiplinlerarasılıktan Ne Anlamalıyız?” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde, yazar, çeviribilim alanının özerk ve disiplinlerarası doğasını

tartışmaya açmaktadır. Birkan Baydan alanda kurulacak olan disiplinlerarası ilişki ağlarını, çeviribilimin “saygınlığına” ve “meşrutiyetine” vurgu yaparak eleştirel bir perspektiften hareketle değerlendirmektedir. Yazar, çeviribilim alanında deneyimlenecek disiplinlerarası hamlelerde ortaya çıkacak fırsatların ve tehditlerin, çeviribilim araştırmacıları tarafından fark edilmesinin ve ilgili araştırmacıların bu yönde eleştirel bakış açısı geliştirmelerinin önemini vurgulamaktadır (s. 98). Yazar, çeviribilim alanına disiplinlerarası etkileşim perspektifinden bakarak, ilgili alanda yaratılacak olan disiplinlerarası bilgi paylaşım ortamlarını yönlendirecek etik ve deontolojik unsurları gündeme taşımaktadır. Dördüncü bölümde, yazar Banu Tellioglu, “Çeviri Etiğinin Dünü ve Bugünü” başlıklı bir çalışma ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, yazar, disiplinlerarası çağdaş yaklaşımlar ışığında çeviri etkinliğinin etik sonuçlarını tartışmaya açmaktadır. Yazar, “iletişim uzmanı” olarak kavramsallaştırdığı çevirmen kimliğinin, etik düzlemde “meslek ahlak kodları” ve “bireysel ahlaki sorumluluk” arasında kuracağı dengenin önemini gündeme taşımaktadır. Tellioglu, çeviri etiği kavramı etrafında ortaya çıkan fırsatların ve tehditlerin, “postmodern etik” yaklaşımıyla aşılabileceğini sözlerine eklemektedir (s. 140). Çeviribilim alanı etrafında yükselen çeviri etiği tartışmalarında benimsenecek olan stratejilere ve kararlara ilişkin yol gösterici niteliğe sahip olan bu çalışmada, etik kavramının değişen koşullarla yeniden tanımlanması üzerinde durulmaktadır. Bu çerçevede ortaya çıkan “postmodern etik” kavramının, çeviri etiği yaklaşımlarına açılım kazandırarak, bu yaklaşımları yeniden şekillendirdiğini dile getirmek mümkündür.

Beşinci bölümde, kitabın editörü Seda Taş İlme tarafından kaleme alınan “Çeviride Sansür Bağlamında Kavramsal Bir Tartışma: “Çeviri Yokluğu”, “Yok-Çeviri” ve “Kurumsal Sansür” başlıklı çalışmaya yer verilmektedir. Yazar, Henry Miller tarafından kaleme alınan ve 1985 yılında Türkçeye çevrilen *Oğlak Dönencesi* romanına yönelik “müstehcenlik” vurgusuyla yaptığı okuma sonucunda, çeviri eylemi etrafında gerçekleşen sansürün çok yönlü doğasını ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda, “kurumsal sansür” kavramına odaklanan yazar, *Oğlak Dönencesi* yapıtındaki “çeviri yokluğu” ve “yok-çeviri” gerçekliklerini gündeme taşıyarak araştırmasını yürütmektedir (s. 162). Yazar, çeviri ve sansür arasındaki çok yönlü ve katmanlı ilişkiselliğin, çeviribilim alanında farklı kavramsal sorgulamaları ve yeni kavramsallaştırmaları tetikleyebileceği gerçeğine dikkat çekmektedir. Yazar, çeviri eylemi ile sansür ve ilişkili diğer olguları yan yana getirerek bir çözümleme çalışması ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, yazar, çevirinin ve çevirmenin, sansürün üretilmesindeki dönüştürücü

etkisini gündeme taşımaktadır. Altıncı bölümde, yazar Kerem Geçmen tarafından İngilizce kaleme alınan “The Implications of Cross-Cultural Power Imbalance for Translation Strategies” [“Kültürlerarası Güç Dengesizliğinin Çeviri Stratejilerine İlişkin İçerimleri”] adlı makaleye yer verilmektedir. Geçmen, çeviri üzerine üretilen söylemleri eleştirel bir kavrayışla tartışmaya açmaktadır. Bu çerçevede, yazar, çeviri stratejilerini ve bunları inşa eden kültürlerarası asimetrik güç ilişkilerini ilişkiyel bir okumayla çözümlemektedir (s. 192). Bunu yaparken, Venuti, Spivak ve Robinson gibi düşünürlerin çeviri yaklaşımları, Geçmen’in başvurduğu kavramsal altyapının çıkış notlarını oluşturmaktadır. Yazar, sadık çeviri/özgür çeviri, yerelleştirme/yabancılaştırma stratejileri, kaynak kültür/erek kültür ve akıcı çeviri/akıcı olmayan çeviri gibi ikili karşıtlıkları ören kültürel ve toplumsal ağları güç ilişkileri perspektifinden hareketle sorgulamaktadır. Böylelikle, Geçmen, kültürlerarası etkileşim çerçevesinden hareketle kaleme alınan çeviri kuramlarının odak noktalarını gözler önüne sermektedir. Bu noktada, önemli olan mesele, yazarın, çeviri eyleminin ve çevirmen kimliğinin kültürlerarası güç temelli ilişki ağlarının örülmesindeki önemini görünür kılmasıyla ilişkilidir.

Yedinci bölüm “Çeviri ve Tarihsel Hafıza” başlığını taşımakta ve bu başlık altında kendi içlerinde paralellik gösteren iki farklı makaleye yer verilmektedir. İlki yazar Aytül Durmaz Hut tarafından kaleme alınmış olup, “Batılılaşma, Çeviri ve Gelenek” olarak adlandırılmıştır. Bu bağlamda, yazar, Tanzimat Dönemini bir çeviri hareketi olarak kavramakta ve söz konusu dönemin “dönüştürücü” ve “ehlileştirici” yönüne vurgu yapmaktadır (s.217). Bu çerçevede, 1884-85 yılları arasında basılan hem bir edebiyat dergisi hem de bir çeviri seçkisi olarak nitelendirilen *Nevruz* dergisinde, Halit Ziya Uşaklıgil tarafından çevrilen “Tuvalet Masası” başlıklı çeviri metinlere yönelik betimleyici bir çözümleme gerçekleştirmektedir. Yazar, *Nevruz* dergisi etrafında biçimlenen çeviri gerçeklerini ve çeviri algısını yakın plana alarak, Batılılaşma hareketini eleştirel bir kavrayışla tartışmaya açmaktadır. Yedinci bölüm çerçevesinde öne çıkan ikinci makale “Çeviriyi Yönlendiren Batı Algısı: Çevirmenin Sesi ve Görünürlüğü” başlığıyla, yazar Öznur Yanar Torbalı tarafından kaleme alınmıştır. Batılılaşma hareketini, Batı’yı çevirmek olarak kavramsallaştıran yazar (s.233), çalışmasında Tanzimat ve erken Cumhuriyet dönemi çevirmeni olan ve Shakespeare’in altı trajedisinin çevirisini yapan Abdullah Cevdet’i mercek altına almaktadır. Bu bağlamda, Torbalı, ilgili yazarın Hamlet çevirisini, çevirmenin “sesi” ve çevirmenin “görünürlüğü” gibi kavramsal dayanaklar ışığında incelemektedir (s. 239). Torbalı, Batılılaşma hareketini çeviri eylemi

üzerinde okurken, bu doğrultuda yürütülecek olan araştırmalarda mercek altına alınacak olan yan metinlerin hem çevirmenin kararlarına hem de çevirmenin ideolojik kimliğine ışık tuttuğunu ifade etmektedir. Yedinci bölüm kapsamında yer alan her iki çalışmanın öne çıkan yönleri, ilgili araştırmacıların, bir çeviri hareketi olarak Batılılaşma'yı, kuram ve uygulama bağlantısallığı etrafında ele almasıyla ilişkilidir. Bu şekilde, Batılılaşma hareketinin, ilgili çeviri yapıtlarda öne çıkan metin içi ve metin dışı öğeler bağlamında izlerini sürmek olanaklı kılınmaktadır.

Sekizinci bölüme gelindiğinde ise, yazar Nilüfer Alimen tarafından kaleme alınan "Toplum Çevirmenliğine Genel Bir Bakış ve Eğitime Yönelik Yöntem Arayışları" başlıklı çalışmaya yer verilmektedir. Alimen, Çeviribilim veya Mütercim Tercümanlık programlarına yönelik olarak toplum çevirmenliği eğitimini hedef alan bir ders önerisi oluşturmaktadır. İlgili ders içeriğinde, gerçekçi senaryolar üzerinde rol oynama yönteminin deneyimlendiği toplum çevirmenliği eğitim uygulamaları gündeme taşınmaktadır. Bu çerçevede, yazar, ilgili ders içeriği kapsamında, "kültürlerarası bir iletişim uzmanı" konumunda olan toplum çevirmeninin, bu doğrultuda gerekli becerilerle ve yetilerle donatılması gerektiğinin altını çizerek çalışmasını sonlandırmaktadır (s. 277). İlgili araştırma çerçevesinde, yazar, çeviri eğitiminde yürütülecek olan Toplum Çevirmenliği derslerinin oluşturulmasına yönelik model bir çalışma ortaya koymaktadır. Alimen, toplum çevirmenliği derslerinde uygulanacak olan aşamaları, kavramsal ve yönetsel dayanaklar ışığında geliştirmektedir. Dokuzuncu bölüm çerçevesinde, yazar Gülsüm Canlı, "Kavram Tanımlarının Ötesinde Bir Çeviri Eylemi: William Faulkner'ın *Sanctuary* Adlı Romanının Türk Erek Dizgesindeki Serüveni" başlıklı bir çalışma gerçekleştirmektedir. Yazar, ilgili yapıtın Türkçedeki yeniden çevirileri üzerine kavramsal bir metin incelemesi yürütmektedir. Bu çalışmayla, Canlı, *Sanctuary* adlı romanın kaynak ve erek kültürdeki üretim serüvenini, "yeniden yazım", "diliçi öz-çeviri" ve "dolaylı çeviri" kavramları arasındaki ilişkisellik çerçevesinde gündeme taşımaktadır (s. 298). Canlı, çeviribilimin kavramsal ve kuramsal dayanaklarına yeni bakış açıları getirmekte ve çeviribilim alanında yürütülecek olan metinsel sorgulamalarda, var olan kavramların ve kuramların ötesine geçilmesine dikkat çekmektedir.

Onuncu bölüme gelindiğinde, "Çeviri ve Geri Çeviri" başlığı altında iki çalışmaya yer verilmektedir. Birinci çalışma, yazar Muhammed Baydere tarafından kaleme alınan "Geri Çevirilerde Çevirmenin İzini Sürmek" olarak adlandırılmaktadır. Bu bölümde, Baydere, İngiliz yazar Dorina L. Neave'in,

“yabancı dil yaratımı” olarak nitelendirilen *Twenty-six Years on the Bosphorus* (1933) adlı yapıtının Türkçedeki “metinsiz geri çevirilerini” ele almaktadır (s. 319). Baydere, metinsiz geri çeviriler odağında gerçekleştirdiği ideoloji temelli okuma sonucunda, kaynak metinler ile geri çevirileri arasındaki bağlantısallığı yeniden yapılandırırken, yazar ve çevirmen arasındaki hiyerarşik ilişkinin dönüşebileceğini gözler önüne sermektedir. Bu çalışmanın ardından, geri çeviri olgusunu gündeme taşıyan bir başka araştırma ise, yazar Umut Can Gökdoğan tarafından kaleme alınan “Yabancı Dil Yaratımı ve Kökensiz Geri Çeviri Kavramları Üzerinden Bir Çeviriyi Okumak” başlığını taşımaktadır. Çalışma kapsamında, Gökdoğan, *Moisson de Cendres* (1958) adlı eserin Türkçe çevirisi olan *Kül Harmanı* (1959) adlı romanı “yaratıcı dil yaratımı” ve “kökensiz geri çeviri” kavramları odağında incelemektedir (s. 352). Çeviribilimde alışıl gelmiş olan yazar/çevirmen ve kaynak metin/erek metin gibi ikircikli düşünce sistemini eleştiren Gökdoğan, bu gibi kavramların ve tanımların iç içe geçtiğini ve bunun sonucunda çeviri eylemi ve çevirmen kimliği etrafında şekillen “melez” ve “ara” kavramlara ve tanımlara dikkat çekmektedir (s. 372). Her iki araştırmanın üzerine yoğunlaştığı geri çeviri olgusu ve ilişkili yeniden yaratım gibi diğer kavramlar, çeviri eylemine ve çevirmen kimliğine yönelik farklı üretim ve tüketim alanlarının oluşmasına tanıklık etmektedir. Bu açıdan bakıldığında, “geri çeviri” hareketleri, yazar ve çevirmen arasındaki keskin ayrımların giderek kaybolmasına ve bunun sonucunda sözü edilen aktörler arasında esnek ve geçişgen hatların oluşmasına öncülük etmektedir.

On birinci bölüm, yazar Alper Zafer Güneş tarafından yazılmış olup, “The Retranslation of *The Time Regulation Institute*: A Project of Respect or Prejudice?” [“Bir Saygı Yahut Ön Yargı Projesi: *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*’nün Yeniden Çevirisi”] başlığı taşımaktadır. Bu bağlamda, Güneş, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın kaleme aldığı *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* adlı yapıtın Türkçeden İngilizceye yapılan yeniden çeviri projelerine ilişkin karşılaştırmalı metin çözümlemesi gerçekleştirmektedir. Bu çözümlemenin teorik çerçevesini Antoine Berman’ın çeviri eleştirisi yaklaşımı oluşturmaktadır. Yazar, çevirmenlerin uyguladıkları yeniden çeviri stratejilerinde, “yabancıncının sınanması”, “Avrupa merkezci sesler” “estetik”, “alımlama” ve “çeviri etiği” gibi kavramların izlerini sürmektedir (s. 381). Yazarın buradaki hedefi, yeniden çeviri hareketini, “saygı” ve “önyargı” gibi değerler ekseninde tartışmak ve bunun sonucunda yeniden çeviri projelerini, yeni kavramsal ve yöntemsel ufuklara doğru taşımaktadır. Bu çalışmada, yeniden çeviri eyleminin, “proje” olarak kavramsallaştırılması, ilgili

çalışmanın yenilikçi yönünü ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, Antoine Berman'ın Avrupa merkezci algıyı sorunsallaştıran bakış açısına yapılan vurgu, sözü edilen yeniden çeviri projelerinin, kültürlerarası asimetrik güç ilişkilerine dayalı sonuçlarını gündeme taşımaktadır. Son bölüme bakıldığında ise, yazar Hülya Boy tarafından kaleme alınan “Oyun Çevirilerinde Benimsenen Yerlileştirme Stratejileri Bağlamında *Gulyabani*” başlıklı çalışmaya yer verilmektedir. Bu çerçevede, yazar, *Town of Salem* (2014) adlı İngilizce bilgisayar oyununun, Türk oyun şirketi NeoTroy Games tarafından *Gulyabani* adı altında Türkçe kart oyununa çevrilme sürecini gündeme taşımaktadır. Yazar, Türk kültürüne sunulan bu çeviriyi “türler arası” ve “diller arası” bir etkinlik biçimi olarak kavramsallaştırmaktadır (s. 417). Boy, çevirmenin aldığı kararları “yerlileştirme” stratejisi çerçevesinde değerlendirmektedir. Bu koşullar içerisinde çevirmenin yaratıcı üretim pratiklerine vurgu yapan yazar, bununla birlikte çevirmenin “görünmez bir uzman” kimliğiyle Türk kullanıcılar için oyunu yeniden tasarladığı ve yeniden kurguladığı gerçeğine dikkat çekmektedir (s. 420). Bu noktada, çeviri eyleminin, oyun çevirileri kapsamında yeniden yazma ve yeniden tasarlama biçimi olarak şekillenmesi, çeviribilim alanındaki teknolojik açılımı işaret etmektedir. Bununla birlikte, bu süreci deneyimleyen çevirmen kimliğinin, teknolojik koşullar içerisinde yeniden inşa edildiği gerçeğinden söz edilebilmektedir.

Çeviribilimin kavramsal potansiyellerini genişleten, çeşitlendiren ve çoğaltan bir çalışmanın oluşmasına öncülük eden bu yapıt, alanda kurulan sinerjik ilişkileri ve kavramlararası etkileşimi görünür kılmaktadır. Çeviriyle ilişkili çeşitli değişkenleri, yeni sorgulamalara, yeni kavramlara ve disiplinlerarası yeni düşünce biçimlerine teşvik ediyor olması, ilgilin yapıtın çeviribilim literatürüne olan katkısını desteklemektedir. Yazarların çeviribilimsel refleksleriyle ürettikleri makalelerde, kavram ve uygulama ilişkiselliğinin çok yönlü yapısına dikkat çekilmekte ve bu ilişkiselliğin uygulama sahasının hareketleriyle yeniden inşa edildiği gerçeği tartışmaya açılmaktadır.

Çeviribilim alanında yürütülen kavramsal sorgulamaları gün yüzüne çıkaran bu yapıtın, mantık ve tutarlılık bakımından bütüncül bir örgütlenme modeli etrafından gerçekleştiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bununla birlikte, bu çalışmanın devamı niteliğinde olan, 2019 yılında Hiperlink Yayınları tarafından yayımlanan ve Doçent Doktor Seda Taş İlmek'in editörlüğünü üstlendiği *Çeviri Üzerine Gözlemler ve Çeviribilimde Araştırmalar* başlıklı

KİTAP İNCELEMESİ

iki yapıt, çeviribilim alanına yönelik kavramsal sorgulama hattı üzerinde üretilen düşüncelerin sürekliliğini de sağlamaktadır.

Bu yapıt, çeviribilim alanında hem kavramsal hem de uygulama boyutunda farklı olanakları ortaya çıkarmak üzere kafa yoran akademisyenleri, çevirmenleri, öğrencileri ve çeviri eylemini disiplinlerarası hat üzerinde eleştirel bir bakış açısıyla düşünen tüm bireyleri ve kurumları hedef almaktadır.

KAYNAKÇA

- BİNARK, Mutlu (2021), “İncelikli Kitap Eleştirisi Yazmak Üzerine”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42, 121-129.
- TAŞ, Seda (Nisan 2019), (Ed.), *Çeviribilimde Araştırmalar*, Hiperlink Yayınları, İstanbul.
- TAŞ, Seda (Mart 2019), (Ed.), *Çeviri Üzerine Gözlemler*, Hiperlink Yayınları, İstanbul.
- TAŞ, Seda (2018), (Ed.), *Çeviribilimde Güncel Tartışmalardan Kavramsal Sorgulamalara*, Hiperlink Yayınları, İstanbul.